

דף מו.

עין משפט ב.

או"ח סימן תנט פעיף ב

ג. לא יניחו העיסה בלי עסק בה פ אפי' רגע אחד, וכל זמן שמתעסקים בה אפי' כל היום כולו אינה מחמיצה. אם הניחו אותה שיעור מיל ז בלי עסק בה הוי חמץ ושיעורו ח"י דקות.

הגה: ויש להחמיר למהר בעשיית המצה כי יש לחוש שהשהיות יצטרפו לשיעור מיל, או שהמקום חם שממהר להחמיץ.

ד. אחר שנתעסקו בבצק ונתחמם בידים אם יניחוהו בלא עסק מיד יחמיץ.

ואם התחילו בשתי עיסות כאחד, והחמיצה האחת בידוע שגם השניה החמיצה אפי' אין רואין בה סימני חימוץ.

ואם החמיצה עד שיש בה סדקים ק אפי' לא נתערבו הסדקים זה בזה אלא אחד הולך לכיון אחד והשני לכיון אחר הרי זה חמץ גמור, והאוכלו בפסח חייב כרת.

ה. אם אין בעיסה סדק אלא הכסיפו פניה דהיינו נשתנה מראיתו ללובן,

פ. ממשנה דף מ"א וכחכמים. ולא נקרא עסק אלא העריכה או הלישה או כשמנקבין המצות, אבל כשמעבירים ידיהם על המצות זה גרע טפי, כ"כ המהרי"ו, והמ"א בס"ק ד', וה"ה חתיכת העיסה בסכין לחתיכות לא הוי עסק. כה"ח אות כ"ד. ולא יתחילו ללוש עד אחר שהוסק התנור כדי שיאכל לאפות מיד. שם כ"ה.

צ. ואם זה ספק אם שהה שיעור מיל אסור דספיקא דאורייתא לחומרא. כה"ח אות כ"ז. ומשמע ששיעור מיל אפי' לא ניכר בו סימן חימוץ ג"כ אסור. כה"ח אות כ"ט. ושיעור מיל כאן כתב מר"ן השו"ע ח"י דקין, וכ"כ בהלכות מליחה ביו"ד סי' ס"ט סעיף ו', אבל הרמב"ם בפי' המשניות בפ' אלו עוברין כתב ששיעורו כ"ד דקות, ולדעת הגר"א שיעורו כ"ב דקות וחצי, ולהלכה קיי"ל כשליש שעה שהם י"ח דקות אם לא במקום הפסד מרובה. כה"ח אות ל'.

ק. ואפי' במקצת העיסה נהיו סדקים נאסרה כל העיסה. כה"ח אות ל"ח.

כאדם שעמדו שערותיו האוכלו פטור ר.

הגה: אם המצה עשויה ומפחד שלא תבא לידי חימוץ מותר לסתור אותה ולחזור ולעשותה כדי שיתעסק בה לבטל החימוץ, מיהו טוב ליזהר בזה לכתחילה ש.

עין משפט ה. **או"ח סימן צב סעיף ד**

ה. ד. צריך לרחוץ ידיו במים **ת** אם יש לו, ואם אין לו צריך לחזור אחריהם **א** עד פרסה **ב** והוא שהולך בדרך והמים לפניו אבל אם נמצאים לאחריו חוזר עד מיל.

הגה: ואם מתירא שיעבור זמן התפלה **ג** ינקה ידיו בצרור או בעפר או בכל דבר שמנקה, ומתפלל.

או"ח סימן קסג סעיף א

א. אם אין לו מים מצוים לפניו ברחוק יותר מארבעה מילין ולאחריו **א.**

ר. אבל אסור, רמב"ם בפ"ה הלכה י"ג.

ש. ויש ליזהר שלא לקחת נערים קטנים, וגם שלא יהיו העובדים עובדים יומם ולילה והידים שלהם מתחממות מאוד עד ליד סולדת בהם ממש. כה"ח אות מ"ד.

ת. והניגוב אין מעכב כמו בנטילת המוציא, כה"ח אות י"ד. והגם שהרמב"ם בפ"ד מתפלה הלכה ג' כתב לתפילת שחרית צריך לרחוץ פניו ורגליו, כתב מר"ן בב"י דלא נהגו העולם כן, כה"ח אות ט"ו.

א. והיינו שיכול לבא בעוד היום הגדול ואינו צריך ללכת אח"כ יחידי אבל בלאו הכי א"צ לחזר אחריהם.

ב. ודוקא לענין תפלה צריך לחזור אחריהם אבל לענין ק"ש וברכותיה א"צ לחזור אחריהם עד פרסה אלא ינקה ידיו בכל דבר שמנקה, כ"כ הב"י כדעת הר"ף והרמב"ם והרשב"א. וכתב הב"ח דבתפילת שחרית כיון שצריך להסמיק גאולה לתפלה ולק"ש אין לחזור אחר מים ה"ה דמתפלל בלא שיחזור על המים ודלא כהשו"ע, אך הכה"ח כתב דאין לזוז מדברי מר"ן השו"ע דגם לשחרית צריך לחזור אחר מים. וממתין בשירה חדשה ומחזור אחר המים, שם באות י"ט.

ג. וה"ה זמן תפלה בצבור, כה"ח אות כ"ג.

מיל יכרוך ידיו במפה ^ד ואוכל פת או דבר שטיבולו במשקה.
וכן יכול לאכול ע"י כף ^ה.

עין משפט ו. או"ח סימן תנז סעיף ב

ב. הלש עיסה ביו"ט של פסח לא יקרא שם לחלה עד שתאפה ^י, שאם יקרא לה שם לפני כן אינו רשאי לאפותה ביו"ט ^ז, ואם יניחנה כמות

ד. יש מחלוקת בראשונים אם יש להתיר גם לכתחלה לאכול חולין ע"י כריכת ידיו במפה, לכן לדינא אין להתיר לאכול חולין ע"י מפה אם לא באין לו מים, כמש"כ השו"ע כאן. כה"ח אות א'. אם הדבר ספק אם ימצא מים תוך ד' מילין לפניו אפשר לסמוך על דעת הרמב"ם ויכרוך ידיו במפה, שם באות ב'.

והיושב בביתו ואין לו מים אין להטריחו יותר ממיל ואם לא יהיה שם מים כורך ידיו במפה, שם אות ג'.

וד' מילין לפניו ומיל לאחריו שאמרו היינו פחות מד' מילין. ופחות ממיל ואין המיל ולא ד' מילין בכלל דכאן הקילו.

ווד' מילין שאמרו אם הולך ברכבת צריך להמתין שיעור הילוך ד' מילין בנסיעה דזה משום טירחא ופחות מזמן זה לא הוי טירחא, כה"ח אות ד'.

ה. הגם שמדברי הרמב"ם נראה דמועיל רק כריכת מפה ולא אכילה ע"י כף וכמ"ש בב"י, אך היותר נכון לאכול ע"י מפה ורק באין לו מפה יאכל ע"י כף, כה"ח אות ח'.

וצריך לכרוך ב' ידיו במפה ולא רק ביד אחת שאוכל בה.

ו. ממשנה פסחים מ"ז וכר"א, ומיירי שכבר עשה בה כשיעור אבל אם עדיין לא עשה העיסה יעשה אותה פחות משיעור חלה. כה"ח אות נ', מריטב"א.

וגם לא יהיה בדעתו שתחול עליה קדושת חלה עד לאחר אפייתה, דאם קודם אפייתה היה בדעתו שזו היא חלה מן העיסה הרי כבר נתקדשה לחלה שהרי גם ע"י מחשבה בלבד הוי קדוש כמ"ש ביור"ד סי' של"א סעיף מ"ו.

ז. שהרי אסור לאוכלה, ואסור לאפות ביו"ט דבר שאינו אוכל נפש, לבוש. ולא רק שאסור לאפותה אלא גם אסור לטלטלה אם לא בעודה בידו. כה"ח אות נ"ה.

שהיא תחמיץ ^ה ואינו רשאי אח"כ ^ט לשורפה ביו"ט.
 ואם שכח וקרא לה שם ישים אותה במים צוננים ^י וימנענה מלהחמיץ.
 ואם ישנו כהן קטן ^כ שלא ראה קרי ^ל או כהן גדול שטבל לקריו מותר ^{הגה:}
 לאפות החלה בשבילו.
 ויש אומרים שאין מאכילין חלה בזה"ז לשום כהן ^מ.
 י"א דמותר ללוש עיסה ביו"ט פחות משיעור כדי לפטור עצמו מחיוב ^{הגה:}
 חלה ^נ.

^ח. אף דהיא הקדש ואינה שלו עובר עליה בבל יראה וב"י, כיון שיכול לישאל עליה, פסחים מ"ו ע"ב, מ"א ס"ק ה', והוא אינו יכול לבטלה קודם שתחמיץ כיון שאינה שלו, והכהן ג"כ אינו יכול לבטלה כיון שלא הגיעה לידו. כה"ח אות נ"ז מהכל בו.
^ט. לאו דוקא, דגם לפני שתחמיץ אסור לו לשורפה ביו"ט, א"ר אות ו', שאין שורפין קדשים ביו"ט.
^י. ואם יראה שהמים מתחממים קצת יחליפם במים קרים ובזה לא יבא לידי חימוץ. פר"ח. והיינו שישאב המים החמים משם אבל לא יטלטל הכלי לשפוך המים ממנו כי נעשה בסיס לדבר האסור ואסור בטלטול. כה"ח אות ס"ג.
^כ. וְהִינּוּ דוֹקָא בחלת חו"ל, אבל בחלת א"י אינה נאכלת בזה"ז לכהן כמ"ש ביו"ד סי' שכ"ב. כה"ח אות ס"ד. וכהן קטן היינו פחות מט' שנים, כ"כ הב"י בשם מהרי"ו, ומשמע דאם הוא גדול יותר מט' שנים הרי הוא בחזקת שראה קרי דקיי"ל ביאתו ביאה. ב"י.
^ל. וה"ה לקטנה שעדיין לא ראתה נדה כמ"ש בשו"ע יו"ד סי' שכ"ב סעיף ה'.
^מ. דלא מחזיקין בזה"ז בכהן ודאי. ועיין בכה"ח אות ע"ג.
^נ. והפר"ח וכן הגאון פיקפקו על דברי הרמ"א לעשות כן לכתחלה להפטר ממצות חלה. כה"ח אות ע"ד.

או"ח סימן תקו סעיף ד

ה. ו. המפריש חלה ביו"ט והיא טמאה ^ס לא יאפה אותה ^ע ולא ישרפנה שאין שורפין קדשים ביו"ט ^פ, אלא מניחה עד הערב ושורפה.

דף מו:

או"ח סימן תקנ סעיף א

עין משפט א.

א. אסור לאפות או לבשל או לשחוט ביו"ט לצורך מחר ^ז, אפי' מחר

ס. ^ו כגון בזה"ז שכולנו טמאים. מ"א ס"ק י"ג. וה"ה בלש עיסה טהורה אין לשרוף החלה ביו"ט והיינו אפי' נילושה במי פירות או במי ביצים, ולמ"ד שחייבת בחלה ג"כ אין שורפין ביו"ט. ט"ז ס"ק ח'. כה"ח אות מ"א.

ע. ^ו כיון שאסור לאכלה ואסור לטלטלה. מ"א ס"ק י"ד. וביו"ט של פסח לא יקרא לה שם עד שתאפה, כמ"ש בסי' תנ"ז סעיף ב'.

פ. דמצות עשה היא שנאמר "באש ישרף" ועשיית מלאכה שאינה צורך אכילה הם עשה ולא תעשה ואין עשה דשריפת קדשים דוחה עשה ולא תעשה. רמב"ם פ"ג הלכה ח'. ט"ז ס"ק ח'. וכ"ש היום שהפרשת חלה רק מדרבנן א"כ שריפתה רק מדרבנן ואינו דוחה יו"ט. כה"ח אות מ"ו.

צ. ^ו מברייאת ביצה י"ז, ואסור להכין מיו"ט אחד לחבירו אפי' דבר שאינו מלאכה, וכ"ש היום שבקיאין בקביעא דירחא ויו"ט שני הוא חול. מ"א ס"ק א'. וע"י עכ"ם דבר שאינו מלאכה מותר. כה"ח אות א' מא"א.

י. ^ו ה"ה שאסור לשטוף כלים מיו"ט לחבירו, ואפי' להביא יין מיו"ט לחבירו אסור, כ"כ המ"א בסוף סי' תרס"ז, אם לא שזה שעת הדחק שלא ימצא בלילה בקל.

י. ^ו והאיסור של הכנה מיו"ט לחבירו משום כבוד יו"ט שכתוב "אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם" אבל מה שהוא צריך ליום מחר שאחר היו"ט אסור לתקנו. מהלבוש. וגם בביה"ש של יו"ט הראשון אסור להכין עד שיהיה לילה ודאי ולא אמרינן ספק דרבנן לקולא לכתחילה, כ"כ המשב"ז אות א'.

י. ^ו וה"ה שאסור להתחיל בהכנת אוכל נפש גם בעוד היום גדול אם משער שימשך הדבר ולא יוכל להנות ממנו עד לאחר שקיעת החמה. כה"ח אות ד'. ומה שאסור לבשל ביו"ט לצורך מחר היינו מיו"ט לחבירו, אבל לבשל בליל יו"ט לצורך מחר ודאי מותר כי זה יום אחד הוא. כה"ח אות ו'.

הוא שבת ק או יו"ט. ואפי' בשני ימים טובים של ר"ה ר.

א. ב. מ"מ ממלאה האשה קדירה בשר ש, אע"פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת ת.

הגה: וכ"ש שיכול לשחוט א ביו"ט אע"פ שאינו צריך אלא לכזית.

הגה: ויכולה האשה לבשל הרבה קדירות ב ולאכול מכל אחת מעט ג.

א. ג. מה שמותר לאשה למלאות הקדירה בשר אע"פ שאינה צריכה אלא כזית, דוקא לפני סעודת יו"ט ד אבל אחר האכילה אינה יכולה לבשל

ק. בגמ' ביצה דף ב' ע"ב נלמד מקרא "והיה ביום הששי והכינו" וכו', חול מכין לשבת ואין יו"ט מכין לשבת, אבל ע"י עירוב תבשילין מותר כמבואר בס"י תקכ"ז.

ר. אף שקדושה אחת הם היינו רק להחמיר אבל לא להקל. ט"ז ס"ק א'.

ש. מברייטא שם בביצה, ואפי' נתנה כבר הקדירה על האש מותר לה להוסיף כדי שיהיה התבשיל טעים יותר, ב"י וט"ז ומ"א. ובדברים שע"י הריבוי לא יהיה טעים יותר כגון מים, אסור להוסיף אם כבר הקדירה על האש ויש בה די צורך היו"ט.

ז. הצולין הרבה חתיכות בשר ביו"ט יותר מהצורך אין לזה היתר אחר שהניח השפוד על האש, אבל בפעם אחת שזה טירחא אחת מותר. כה"ח אות י"ד.

ת. ולכתחילה לא תאמר בפירוש לצורך מחר, אבל בדיעבד אם אמרה כן מותר. כה"ח אות ט"ו.

ז. וכשמתבל כל חתיכה בפני עצמה ומטגנה הגם שאוכל מהם לצורך יו"ט שני אסור להרבות כיון שאין אחת משביחה חברתה. מ"א ס"ק ב' מרשב"א בתשובה שהביאו הב"י. כה"ח אות י"ז.

א. דא"א לכזית בשר בלא שחיטת הבהמה, והוא שיש זמן להפשיטה ולמולחו ולבשלו או לפחות לצלותו. כה"ח אות ח"י.

ב. אע"פ שכוונתה לצורך הלילה, ומיירי שכל קדירה מין אחר אבל אותו מין בב' קדירות אסור כיון שטעם ב' הקדירות שווין. ט"ז ס"ק ד'.

ג. משמע אפי' בטעימה, אך האחרונים כתבו דלא מספיק טעימה אלא שהעולם נהגו להקל כדעת המקילים בטעימה, וכ"כ המ"ב באות י"א.

ד. היינו סעודת קבע כסעודת הצהרים, אבל סעודת עראי כסעודת שחרית שאוכל רק מעט לא שמה אכילה. כה"ח אות כ"ג.

ולומר אוכל ממנה כזית דזה הוי הערמה, ומ"מ אם עברה ובישלה ^ה מותר לאוכלו ^י.

או"ח סימן תצח פעיף ו

עין משפט ג.

ט. בהמה מסוכנת שמפחד שתמות והוא כבר אכל סעודתו ואינו צריך לה אסור לשוחטה ביו"ט, אא"כ יש שהות ביום ^ז כדי לאכול ממנה כזית צלי ^ח מבעוד יום.

הגה: ואפי' אין שהות לנתחה ולבודקה ^ט תחלה.

י. כשיש שהות ביום לאכול ממנה כזית צלי, אינו מרים עורה ^י אלא א"כ שייר יחד איתו אבר ^כ ומביאו עמו.

הגה: וי"א דאין להפשיטה ^ל אא"כ שחטה לצורך יו"ט, וכן ראוי להורות ^מ.

ה. יש מפרשים דאם הערימה אסור משום שהחמירו במערים יותר מן המזיד, וכ"כ הלבוש והפר"ח, אבל הט"ז בס"ק ד' ועוד פירשו דברי השו"ע אפי' בעבר והערים מותר כיון שאוכל ממנו מעט, וכ"כ המ"א.

ו. ואפי' יש לו תבשילין אחרים, ב"י בשם תשובת הרשב"א. מ"א ס"ק ג'.

ז. היינו בודאי ולא באומד הדעת. כה"ח אות מ"ט מא"ר. וכל שיש שהות לאכול ממנה אע"פ שאינו אוכל ממנה בפועל מותר. ט"ז ס"ק ד' מב"י, דמשום הפסד התירו.

ח. שזהו הקל שבבישולין, והצלי א"צ מליחה.

ט. דמשום הפסד ממונו התירו לו לאכול בלא בדיקה. כה"ח אות נ"ד.

י. היינו לטלטלו ולהניחו במקום אחר, דלא התירו במסוכנת שאינו שוחט אותה משום שמחת יו"ט אלא משום הפסד ממונו ולא התירו לטלטלו אא"כ השאיר בו אבר. לבוש.

כ. לאו דוקא שייר בו אבר אלא ה"ה כזית בשר. פר"ח.

ל. כיון דאסור לטלטל העור אסור להפשיטו, וטעם המתירים כיון דאם יזדמנו לו אורחים התירו לו חכמים משום הפסד שלא יסריח הבשר. מ"א ס"ק י"ד.

מ. והפר"ח כתב דהעיקר כמר"ן השו"ע ומ"מ יש להחמיר כדעת הרמ"א. וכ"כ המ"ב באות מ' ואפשר דע"י עכו"ם מותר אם יש חשש שאם יניחה עד הלילה יסריח הבשר. שם במ"ב.

לסברא האוסרת הפשטה ה"ה בעוף המסוכן אין למרוט נוצתו, מ"א שם ומ"ב אות מ"א.